

**MƏHKƏMƏ-HÜQUQ
ŞURASININ
BÜLLETENİ**

AVQUST 2026

MÜNDƏRİCAT

3

Ali Məhkəmədə hakim Şahin Yusifovun təqaüdə yola salınması münasibətilə tədbir keçirilib

4

Ali Məhkəmədə kibergigiyena təlimlərinə start verilib

5

Qırğız Respublikası Ali Məhkəməsinin nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib

6

Ali Məhkəmədə Çinin Baş prokuroru ilə görüş keçirilib

7

Birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrində vakant olan 332 dövlət qulluğu vəzifəsi müsahibəyə çıxarılıb

8

Qərarlar

14

Hüquqi aktlar

Ali Məhkəmədə hakim Şahin Yusifovun təqaüdə yola salınması münasibətilə tədbir keçirilib

2026-cı il avqustun 5-də Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının hakimi Şahin Yusifovun təqaüdə yola salınması münasibətilə tədbir keçirilib.

Ali Məhkəmənin və Məhkəmə-Hüquq Şurasının sədri İnam Kərimov çıxış edərək Şahin Yusifovun zəngin əmək fəaliyyətindən bəhs edib. Qeyd olunub ki, Şahin Yusifov uzun illər məhkəmə-hüquq sistemində müxtəlif məsul vəzifələrdə çalışıb. O, 2007-ci ildən Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin hakimi, 2010–2020-ci illərdə isə Ali Məhkəmənin Cinayət Kollegiyasının sədri kimi fəaliyyət göstərib. Vurğulanıb ki, peşəkar və təcrübəli hakim kimi onun məhkəmə sisteminin inkişafına, ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılmasına və qanunun aliliyinin təmin olunmasına mühüm töhfələri olub.

Diqqətə çatdırılıb ki, Şahin Yusifovun fəaliyyəti dövlət tərəfindən daim yüksək qiymətləndirilib. O, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə "Tərəqqi" medalı, III və II dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordenləri ilə təltif edilib.

Tədbirdə Şahin Yusifovun zəngin təcrübəsinin gələcəkdə də gənc hüquqşünasların və yeni nəsil hakimlərin formalaşmasına, onların peşəkar kimi yetişməsinə əhəmiyyətli töhfə verəcəyinə əminlik ifadə olunub.

Şahin Yusifov isə öz növbəsində göstərilən diqqətə və fəaliyyətinə verilən yüksək qiymətə görə minnətdarlığını bildirərək, uzun illər ərzində qazandığı təcrübəni, xatirələrini və təəssüratlarını iştirakçılarla bölüşüb.

Ali Məhkəmədə kibergigiyena təlimlərinə start verilib

Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsində Rəqəmsallaşma Yol Xəritələri çərçivəsində əməkdaşların kibertəhlükəsizlik sahəsində bilik və bacarıqlarının gücləndirilməsi məqsədilə silsilə kibergigiyena təlimlərinə start verilib.

Təlimlər İnnovasiya və Rəqəmsal İnkişaf Agentliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Kibertəhlükəsizlik Mərkəzinin "CyberCollab" layihəsi çərçivəsində təşkil olunur.

Layihəyə Ali Məhkəmənin 300-ə yaxın əməkdaşının cəlb edilməsi nəzərdə tutulub. Təlim proqramı Ali Məhkəmənin müxtəlif hədəf qruplarını əhatə edir və əməkdaşların fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq xüsusi hazırlanmış məzmun əsasında keçirilir.

Təlimlər iştirakçılara müasir kibertəhlükəsizlik çağırışlarını daha yaxşı anlamaq, rəqəmsal mühitdə təhlükəsiz davranış vərdişlərini artırmaqla yanaşı, Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal inkişafın sürətləndirilməsinə dair 2026–2028-ci illər üçün Fəaliyyət Planının icrası üzrə Tədbirlər Planının 8.4.6-cı bəndinin icrasına xidmət edir.

Qırğız Respublikası Ali Məhkəməsinin nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib

2026-cı il avqustun 20-də Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsində Qırğız Respublikası Ali Məhkəməsinin sədr müavini Nurlan Alişeroviç Musayevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib.

Qonaqları salamlayan Ali Məhkəmənin sədri İnam Kərimov bildirib ki, Azərbaycan və Qırğızıstan arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinə əsaslanan ikitərəfli əlaqələr yüksələn xətlə inkişaf edir. Türk dövlətlərinin ali məhkəmələri arasında əməkdaşlığın və təcrübə mübadiləsinin əhəmiyyəti xüsusi vurğulanıb.

Görüş zamanı qonaqlara ölkəmizin məhkəmə sisteminin təkmilləşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən islahatlar və rəqəmsallaşma sahəsində görülən işlər barədə ətraflı məlumat verilib. Qeyd olunub ki, məhkəmələrin ixtisaslaşması, müasir informasiya texnologiyalarının geniş tətbiqi və qanunvericilik bazasının davamlı təkmilləşdirilməsi ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılmasına xidmət edir.

“Elektron məhkəmə” informasiya sisteminin inkişaf etdirilməsinin, eləcə də süni intellekt və digər innovativ rəqəmsal həllərin tətbiqinin məhkəmə xidmətlərinin daha operativ, keyfiyyətli və əlçatan olmasına xidmət etdiyi diqqətə çatdırılıb.

Səmimi qəbula görə təşəkkürünü bildiren nümayəndə heyətinin rəhbəri Nurlan Alişeroviç Musayev səfərin əsas məqsədinin Azərbaycanda “Elektron məhkəmə” informasiya sisteminin fəaliyyəti ilə yaxından tanış olmaq və bu sahədə ölkəmizin təcrübəsini öyrənmək olduğunu bildirib. O, iki ölkə arasında məhkəmə-hüquq sahəsində əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb, Azərbaycanın məhkəmə sisteminə aparılan islahatları və əldə olunan nailiyyətləri yüksək qiymətləndirib.

Görüşdə həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Ali Məhkəmədə Çinin Baş prokuroru ilə görüş keçirilib

2026-cı il avqustun 31-də Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsində Çin Xalq Respublikasının Ali Xalq Prokurorluğunun Baş prokuroru Yinq Yonqun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib.

Qonaqları salamlayan Ali Məhkəmənin sədri İnam Kərimov Azərbaycan ilə Çin arasında dostluq və qarşılıqlı əməkdaşlıq münasibətlərinin müxtəlif sahələrdə uğurla inkişaf etdiyini bildirib.

Görüş zamanı ölkəmizdə məhkəmə-hüquq sisteminin təkmilləşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən islahatlar barədə ətraflı məlumat verilib. Qeyd olunub ki, məhkəmə fəaliyyətində müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqi genişləndirilir, ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin və əlçatanlığının artırılması istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir, qanunvericilik bazası müasir çağırışlara uyğun olaraq davamlı şəkildə təkmilləşdirilir. Məhkəmə-hüquq sahəsində Azərbaycan və Çin arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi, qarşılıqlı təcrübə və məlumat mübadiləsinin təşviqi, eləcə də hər iki ölkənin aidiyyəti qurumları arasında əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsi üçün geniş imkanların olduğu vurğulanıb.

Səmimi qəbula görə təşəkkürünü bildirən Çin Xalq Respublikasının Ali Xalq Prokurorluğunun Baş prokuroru Yinq Yonq iki ölkə arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinin əhəmiyyətini qeyd edib. Azərbaycanda məhkəmə-hüquq sisteminin inkişafı istiqamətində həyata keçirilən islahatlar yüksək qiymətləndirilib.

Görüşdə həmçinin məhkəmə-hüquq sahəsində qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrində vakant olan 332 dövlət qulluğu vəzifəsi müsahibəyə çıxarılıb

Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən apellyasiya, ağır cinayətlər, hərbi, inzibati, kommersiya və rayon (şəhər) məhkəmələrində, ümumilikdə 77 məhkəmədə 332 vakant inzibati vəzifənin (böyük məsləhətçi, məsləhətçi, məsləhətçi - kompüter proqramçısı, məsləhətçi - tərcüməsi, hakimin köməkçisi və məhkəmə iclasının katibi) tutulması məqsədilə müsabiqənin müsahibə mərhələsi elan edilib.

Elan üzrə sənəd qəbulu yalnız Dövlət İmtahan Mərkəzinin internet portalı vasitəsilə elektron qaydada həyata keçirilir və 15 sentyabr 2026-cı il tarixi, saat 18:00-dək davam edəcək.

<https://exidmet.dim.gov.az/dqq/Elan/MsbMshElanList?ElanID=602>

İnzibati işlər üzrə

★★★ statuslu qərar

2-1[1-8]-1434/2026 xülasə

Mübahisəli hüquqi məsələnin qısa məzmunu:

İddiaçı Dövlət Məşğulluq Agentliyi ilə cavabdeh arasında özünüməşğulluğun təmin edilməsi məqsədilə 01.02.2024-cü il tarixli, 2023/ÖM/20790 nömrəli müqavilə bağlanmış və "Broyler inkubatoru" zərfi çərçivəsində nəzərdə tutulan əmlak 01.02.2024-cü il tarixli aktla onun istifadəsinə verilmişdir. 19.02.2025-ci il tarixində cavabdehin ünvanında aparılan monitoring zamanı onun istifadəsinə verilmiş əmlaklardan 1 (bir) il müddətində üzrlü səbəb olmadan istifadə etmədiyi müəyyən olunmuşdur.

İddiaçı cavabdehə 02.07.2025-ci il tarixli xəbərdarlıq məktubu göndərərək qeyd etmişdir ki, monitoring zamanı özünüməşğulluğa cəlb olunmuş şəxsin ona verilmiş əmlakdan 1 (bir) il müddətində üzrlü səbəb olmadan istifadə etmədiyi aşkar edildikdə, özünüməşğulluğa cəlb olunmuş şəxs həmin əmlakı Agentliyə qaytarmalıdır. Qeyd olunanlar nəzərə alınaraq, özünüməşğulluğun təşkili məqsədilə cavabdehin istifadəsinə verilmiş əmlakın bu məktub ona təqdim olunduğu tarixdən 30 (otuz) iş günü ərzində Agentliyə geri qaytarılması tələb olunur. Əks təqdirdə sözügedən Qaydanın 9.2-ci bəndinə və cavabdehlə bağlanmış müqavilənin 5.2-ci bəndinə uyğun olaraq vurulmuş ziyanın əvəzinin natura şəklində ödənilməsi qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məhkəmə vasitəsi ilə tələb ediləcəkdir.

Kassasiya instansiyası məhkəməsinin mövqeyi:

Özünüməşğulluğa dəstək proqramının mərhələləri: inzibati aktın qəbulu və müqavilənin bağlanması

1. Şəxsin özünüməşğulluq proqramına cəlb edilməsi ikipilləli hüquqi prosedur çərçivəsində həyata keçirilir. Birinci pillə – Məşğulluq Agentliyinin Komissiyası (Agentlik) tərəfindən şəxsin biznes-planının bəyənilməsi və onun özünüməşğulluğa cəlb edilməsi barədə qərarın qəbul edilməsindən ibarətdir. Komissiyanın bu qərarı (Qaydanın 6.5-ci və 6.5.1-ci bəndləri) ictimai hüquqi xarakter daşıyan, müvafiq inzibati orqan tərəfindən qəbul edilmiş və ünvanlandığı şəxs üçün subyektiv hüquqlar (o cümlədən, əmlakla təmin olunmaq hüququ) yaradan fərdi inzibati aktdır. İkinci pillə – mahiyyətə həmin inzibati aktın icrasına yönəlmiş, seçilmiş istiqamət üzrə aktivlərin (material, avadanlıq və digər əmlakın) natura şəklində şəxsə verilməsini rəsmiləşdirən müqavilənin bağlanmasıdır (Qaydanın 7.1 və 7.2-ci bəndləri). Qaydanın 7.2-ci bəndinə əsasən, özünüməşğulluğa cəlb olunmuş (yəni, barəsində artıq inzibati akt qəbul edilmiş) şəxslə Agentlik arasında 1 (bir) il müddətinə müqavilə bağlanır və əmlak təhvil-təslim aktı əsasında vətəndaşa verilir.

2. Beləliklə, həmin ardıcılıq imperativ xarakter daşıyır. Hüquqi baxımdan, yalnız ilkin pillə nəticəsində əlverişli inzibati akt (özünüməşğulluğa cəlb edilmə barədə qərar) qəbul edildikdən sonra, iddiaçı inzibati orqan ilə cavabdeh (vətəndaş) arasında aktivlərin verilməsinə dair müqavilənin imzalanması mümkündür. İnzibati aktın qəbul edilməməsi müqavilənin bağlanmasını qeyri-mümkün edir, çünki müqavilə hüquqi olaraq həmin aktdan törəyir və ona əsaslanır.

Özünüməşğulluq proqramının, bu proqram çərçivəsində qəbul edilən inzibati aktın və özünüməşğulluğa cəlb etmə haqqında müqavilənin hüquqi statusu və qarşılıqlı əlaqəsi

3. İnzibati orqan ilə proqram iştirakçısı arasında bağlanmış özünüməşğulluğa cəlb etmə

haqqında müqavilə klassik anlamda mülki-hüquqi müqavilə deyildir, çünki onun bağlanması birbaşa dövlət proqramının və inzibati qərarın reallaşdırılması ilə bağlıdır. Hazırkı mübahisəyə münasibətdə məhkəmə kollegiyası tərəflər arasında bağlanmış özünüməşğulluğa kömək göstərilməsinə dair müqavilənin hüquqi təbiəti ilə bağlı qeyd edir ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsi Plenumunun 18 aprel 2025-ci il tarixli qərarında ifadə olunmuş hüquqi mövqeyə görə, özünüməşğulluq proqramı çərçivəsində bağlanmış müqavilələr inzibati-hüquqi xarakter daşıyır və klassik mülki-hüquqi müqavilələrdən fərqli olaraq inzibati müqavilə hesab olunur. Bu mənada, həmin müqavilənin inzibati müqavilə olması ilə yanaşı, eyni zamanda onun törəmə xarakter daşdığı da qəbul olunmalıdır. Belə yanaşma ona əsaslanır ki, inzibati orqanla özünüməşğulluğa cəlb olunmuş şəxs arasında hüquq münasibətinin yaranmasının əsasında Proqram və bununla bağlı özünüməşğulluğa cəlb edilmə barədə inzibati akt dayanır və inzibati aktın qüvvəsinə xitam verilməsi müqavilə münasibətinin mövcudluğuna birbaşa təsir edir. Buna görə də, inzibati orqanın müqaviləyə xitam verilməsi məsələsini həll etmək hüququna malik olduğu da qəbul edilməlidir. Lakin bu halda inzibati orqan Azərbaycan Respublikasının "İnzibati icraat haqqında" Qanunun tələblərinə, habelə etimadın qorunması, mütənəsiblik, hüquqi müəyyənlik və inzibati hüququn digər prinsiplərinə riayət etməyə borcludur.

Məhkəmə müdafiəsi hüququ və sonrakı məhkəmə nəzarəti

4. Məhkəmə kollegiyası qeyd edir ki, inzibati orqanın məhkəmədə iddiaçı qismində iştirakı ancaq qanunun özündə birbaşa göstərilən hallarda mümkündür (Məsələn, "Əmək pensiyaları haqqında" Qanunun 39.1-ci maddəsi, Vergi Məcəlləsinin 90.1-ci maddəsi, Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin 95.3-cü maddəsi). Belə ki, müasir inzibati hüquq konsepsiyasına görə, inzibati orqanlar vətəndaşa qarşı iddia qaldırmamalı, həll edilməli məsələyə münasibətdə özü qərar qəbul etməli, vətəndaş həmin qərardan narazı qaldığı hallarda isə, inzibati orqana qarşı məhkəmədə iddia qaldırmalıdır. Başqa sözlə, hakimiyyət və idarəçilik səlahiyyətləri ilə təchiz edilmiş inzibati orqanın səlahiyyətinə aid hər hansı məsələnin həlli ilə bağlı, əgər qanunvericilikdə buna dair birbaşa imperativ göstəriş yoxdursa, məhkəməyə müraciət etməsinə ehtiyac yoxdur.
5. Məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, "məhkəmə müdafiəsinə ehtiyac" meyarı baxımından nəzərə almaq lazımdır ki, inzibati orqanlar suveren hakimiyyət daşıyıcısı olaraq birtərəfli qaydada hüquqi nəticə yaradan inzibati aktlar qəbul etmək səlahiyyətinə malik olduqlarından, yalnız qanunla birbaşa nəzərdə tutulmuş hallarda məhkəməyə müraciət edə bilərlər. Məhkəməyə müraciət inzibati orqan üçün sonuncu vasitə (ultima ratio) olmalıdır. Əgər qanunvericilik inzibati orqanı qarşı tərəfdən hər hansı hərəkətin edilməsini (məsələn, pulun tutulmasını, dövlət əmlakının geri qaytarılmasını və sair) tələb etmək və buna dair adresat üçün məcburi xarakter daşıyan inzibati akt qəbul etmək səlahiyyəti ilə təchiz edirsə, bu halda özü icra sənədi yaratmaq gücündə olan inzibati orqanın məhkəmədən eyni nəticəni doğuran qərar qəbul olunmasını tələb etməsi, hakimiyyətlərin bölgüsü prinsipi baxımından əsaslı hesab oluna bilməz.
6. Müasir inzibati hüquq modeli aşağıdakı prinsipə əsaslanır: inzibati orqanlar (administrasiya) ilkin qərarı qəbul edir, məhkəmə isə onun qanuniliyinə sonrakı nəzarəti həyata keçirir. Məhz belə model dövlət idarəçiliyinin səmərəliliyi ilə fərdin hüquqlarının müdafiəsi arasında balansın təmin edilməsinə imkan verir. Əgər inzibati orqan hər hansı əlverişsiz qərar qəbul etməzdən əvvəl məhkəməyə müraciət etməyə borclu olsaydı, bu, məhkəmənin inzibati orqanları əvəz etməsi və faktiki olaraq icra hakimiyyətinin funksiyalarının həyata keçirilməsində iştirak etməsi anlamına gələrdi. Belə yanaşma həmçinin hakimiyyətlərin bölgüsü prinsipinə zidd olardı.
7. Konstitusiyaya hüququ baxımından əhəmiyyətli olan inzibati orqanın qabaqcadan məhkəməyə müraciət etmək öhdəliyi deyil, şəxsin müstəqil məhkəməyə çıxış imkanının, inzibati orqanın qəbul etdiyi inzibati aktı mübahisələndirmək haqqının, məhkəmənin isə ədalətli araşdırma aparmaq və işin mühüm hallarını yoxlamaq səlahiyyətinin və nəticə olaraq qanunsuz qərarın ləğv edilməsi imkanının mövcud olmasıdır. Bu halda həyata keçirilən sonrakı məhkəmə nəzarəti şəxsin hüquqlarının müdafiəsini təminat altına alır.

İnzibati aktın ləğvi, yeni inzibati aktın qəbul edilməsi və əmlakın geri qaytarılması icraatının hüquqi mexanizmi ("İnzibati icraat haqqında" Qanunun 68-ci maddəsinin tətbiqi)

8. Məhkəmə kollegiyası tərəflər arasındakı mübahisənin həlli zamanı tətbiq edilməli olan qanunvericiliyin sistemli təhlili baxımından xüsusilə vurğulayır ki, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 13.05.2020-ci il tarixli, 168 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Özünüməşğulluğun təşkili Qaydası"nda əmlakdan təyinatı üzrə istifadə edilmədikdə və ya özgəninkiləşdirildikdə onun Agentliyə qaytarılmalı olduğu (maddi-hüquqi öhdəlik) birmənalı təsbit edilsə də, həmin əmlakın məcburi qaydada geri alınmasının prosessual mexanizmi və icraat qaydası müəyyən olunmamışdır.

9. Qanunvericiliyin sistemli tətbiqi prinsiplərinə görə, xüsusi normativ hüquqi aktda (hazırkı halda "Özünüməşğulluğun təşkili Qaydası"nda) hər hansı ictimai-hüquqi xarakterli tələbin həyata keçirilməsi qaydası tənzimlənmədikdə inzibati orqanların fəaliyyətinin əsaslarını tənzimləyən ümumi-mərkəzi normativ hüquqi akt, yeni "İnzibati icraat haqqında" Qanun tətbiq edilməlidir.

10. Məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, "Özünüməşğulluğun təşkili Qaydası"nın yalnız maddi hüququ (əmlakın qaytarılmasını) müəyyən etməsini, "İnzibati icraat haqqında" Qanunun isə həmin qaytarılmanın prosedurunun və məcburi icra mexanizmini təmin etməsini nəzərə alaraq, inzibati orqan məhz "İnzibati icraat haqqında" Qanunun 68-ci maddəsinə (Qanuni inzibati aktın ləğv edilməsini) rəhbər tutmalı idi. Vətəndaşa aktivlərin (əmlakın) verilməsinə və müvafiq müqavilənin bağlanmasına hüquqi əsas yaratmış ilkin qərar, yəni özünüməşğulluğa cəlb edilməsi barədə qərar qanuni əlverişli inzibati akt olmuşdur. Lakin vətəndaşın həmin aktivləri təyinatı üzrə istifadə etməməsi və ya özgəninkiləşdirməsi (müqavilə şərtlərini pozması) həmin aktın "İnzibati icraat haqqında" Qanunun 68-ci maddəsinə əsasən ləğv edilməsi üçün birbaşa əsas yaradır.

11. Məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, icraat qaydalarına və normativ tələblərə uyğun olaraq, inzibati orqanın (Agentliyin) qəbul etməli olduğu yeni inzibati akt (qərar) özündə aşağıdakı 3 (üç) zəruri və 1 (bir) fakultativ elementi ardıcıl və aydın şəkildə ehtiva etməlidir:

- əvvəlki qanuni əlverişli inzibati aktın ləğv edilməsi.
- inzibati müqaviləyə xitam verilməsi.
- əmlakın və ya dəyərinin (vurulmuş ziyanın əvəzinin) geri tələb edilməsi.
- inzibati aktda əlavə müddəaların nəzərdə tutulması (fakultativ element).

12. Məhkəmə kollegiyası qeyd edir ki, yalnız bu elementlərin məcmusunu özündə ehtiva edən inzibati akt qəbul edildikdən sonra, inzibati orqan qanunla ona verilmiş səlahiyyətləri tam icra etmiş hesab olunur və məhkəmə müdaxiləsi olmadan dövlət əmlakının qaytarılması mexanizmini işə sala bilər. Bu zaman inzibati orqan özünün yeni inzibati aktında həm qaytarılmalı əmlakın konkret nədən ibarət olduğunu, həm də qaytarılmalı əmlak mövcud olmadıqda dəyəri olaraq ödənilməli olan dəqiq məbləği aydın göstərməlidir. Çünki, "İnzibati icraat haqqında" Qanunun 81.3-cü maddəsinə görə inzibati orqan inzibati aktın icrası ilə bağlı şəxsin hansı hərəkətləri etməli olduğunu dəqiq müəyyənləşdirməyə borcludur. Bununla bağlı həmçinin nəzərə alınmalıdır ki, əmlakın və ya dəyərinin (vurulmuş ziyanın əvəzinin) geri tələb edilməsi ilə bağlı hissədə inzibati akt "İnzibati icraat haqqında" Qanunun 82-ci maddəsində təsbit edilmiş pul tələblərinin icrası ilə bağlı inzibati akt kimi qəbul edilməlidir. Belə ki, "natura şəklində qaytarma" tələbi icra zamanı alınmalı əmlak mövcud olmadıqda faktiki olaraq aktivlərin dəyərinin ödənilməsi (pul tələbi) tələbinə transformasiya olunur.

13. Sözügedən inzibati aktın icrası ilə bağlı hərəkətlər isə aşağıdakı ardıcılığa uyğun həyata keçirilməlidir. İlk növbədə, inzibati akt qanunla müəyyən edilmiş qaydada vətəndaşa təqdim edilməlidir. Vətəndaşın həmin inzibati aktı qanunla müəyyən edilmiş qaydada mübahisələndirmək hüququ vardır. Bu mənada, yalnız qanuni qüvvəyə minmiş inzibati aktlara münasibətdə icra hərəkətlərinə başlanıla bilər. İnzibati aktın icra məmurlarına göndərilməsi isə "İnzibati icraat haqqında" Qanunun 82.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada cavabdeh tərəfindən qəbul edilmiş tələbin icraya yönəldilməsi haqqında qərar çıxarılmqla həyata

keçirilməlidir. Həmin qərarı qəbul edənədək isə cavabdeh "İnzibati icraat haqqında" Qanunun 82.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş hərəkətləri yerinə yetirməlidir. Buraya aşağıdakılar daxildir: borclu tərəfindən ən azı 10 gün ərzində pul tələblərinin ödənilməsini nəzərdə tutan inzibati aktın qəbul edilmiş olması (82.3.1.); pul tələblərinin ödənilməsi üçün müəyyən olmuş icra müddətinin bitməsi (82.3.2); inzibati orqan tərəfindən borcluya edilmiş xəbərdarlıqdan sonra, xəbərdarlığın elan olunduğu gündən sonrakı 10 gün müddətində borclunun ödəməni həyata keçirməməsi (82.3.3). Nəhayət, onu da qeyd etmək lazımdır ki, "İnzibati icraat haqqında" Qanunun 82.4-cü maddəsinə görə inzibati aktı qəbul etmiş inzibati orqanın tələbin icraya yönəldilməsi haqqında qərarında "İcra haqqında" Qanunun 7-ci maddəsində göstərilən müvafiq məlumatlar əks olunmalı və həmin qərar pul tələblərinin ödənilməsi ilə bağlı inzibati aktla birlikdə icra qurumuna göndərilməlidir.

14. Nəticə etibarilə, məhkəmə kollegiyası qeyd edir ki, iddiaçının səlahiyyət dairəsində effektiv və hüquqi baxımdan əlçatan inzibati icra mexanizmi mövcud olmuş, məhkəməyə müraciət zərurətdən deyil, seçimdən irəli gəlmişdir. Bu hal səmərəli və effektiv idarəçilik prinsipləri ilə uzlaşmır, həmçinin Ali Məhkəmənin Plenumunun 10 aprel 2015-ci il tarixli, 5 nömrəli qərarında göstərilmiş hüquqi mövqeyə uyğun olaraq məhkəmə müdafiəsinə hüquqi ehtiyacın mövcud olmadığını göstərir.

**Bu xülasə məhkəmə qərarının anlaşılan olmasında yardımçı olmaq məqsədilə Ali Məhkəmənin Aparatı tərəfindən tərtib edilmişdir və qərarın tərkib hissəsi olmamaqla, onun qısa məzmununu təşkil edir. Yalnız məhkəmə tərəfindən qəbul edilmiş məhkəmə aktı rəsmi sənəddir və rəsmi olaraq yalnız ona istinad edilə bilər.*

Mülki işlər üzrə
 statuslu qərar

2[1-8]-1693/2026 xülasə

Kateqoriyası:

Valideynlik hüququndan məhrumetmənin əsasları, uşaqlar üzərində sərbəst sərəncam vermə və ya valideynlər arasında uşaq hüquqları ilə bağlı uşağın mənafeyinə uyğun olmayan razılaşma.

Mübahisəli hüquqi məsələnin qısa məzmunu:

Tərəflərin birgə nikahdan 11 yaşlı uşaqları var. Tərəflərin nikahı pozulmuş və ananın yanında qalan uşağın yetkinlik yaşına çatana kimi saxlanması üçün məhkəmə qaydasında alimentin tutulması qəet edilmişdir. Sonradan tərəflər arasında mediasiya sazişi bağlanmışdır.

Sazişə əsasən, ata iddiaçının onun valideynlik hüquqlarından məhrum edilməsi barədə tələbini qəbul etməyi və bu tələbə qarşı etiraz irəli sürməməyi öhdəsinə götürmüşdür. Ana isə bunun müqabilində, ata valideynlik hüquqlarından məhrum edildikdən sonra tərəflərin birgə nikahından doğulmuş uşağa münasibətdə aliment və digər hər hansı tələb irəli sürməyəcəyini öhdəsinə götürmüşdür.

İddiaçı cavabdehin atalıqdan məhrum edilməsi barədə iddia tələbi ilə məhkəməyə müraciət etmiş, cavabdeh birinci və apellyasiya icraatlarında iddia tələbini etiraf etmişdir.

Kassasiya instansiyası məhkəməsinin mövqeyi:

Mülki Prosessual Məcəllənin 52.5-ci maddəsinə əsasən iddianın cavabdeh tərəfindən etiraf edilməsi qanuna zidd olarsa və ya hər hansı bir şəxsin hüquqlarını və qanunla qorunan mənafeyini pozarsa, məhkəmə belə hərəkətləri qəbul etmir. Hazırkı halda atanın öz valideynlik hüququndan imtina etməsi uşağın mənafeyinə toxunan məsələ olduğundan, iddianın cavabdeh tərəfindən etiraf edilməsinin qanuniliyinə məhkəmələr tərəfindən qiymət verilməlidir. İş materiallarında olan Suraxanı rayonu İcra hakimiyyəti yanında Qəyyumluq və Himayəçilik Komissiyasının rəyindən də görünür ki, valideynlik hüququndan məhrum edilmə uşağın mənafeyinə uyğun deyildir. Bu baxımdan, etiraf uşağın mənafeyinə zidd olduğundan qəbul edilə bilməzdi.

İddiaçı ilə cavabdeh arasında bağlanmış mediasiya sazişi də etibarsız olmaqla, bu mübahisənin həlli baxımından əhəmiyyətsiz olmuşdur. Belə ki, sazişə əsasən cavabdehin özünün valideynlik hüququndan məhrum olunmasına razılığı uşağın saxlanması üçün tələb olunan aliment ödəməkdən azad olunması müqabilində olmuşdur. Halbuki alimentdən bu şəkildə imtina, o cümlədən valideynin uşağına münasibətə şəxsiyyət hüququ olan valideynlik hüququndan könüllü surətdə imtinaya dair razılaşma qanunla qadağan edilmişdir. Belə ki, Mülki Məcəllənin 194.3-cü maddəsinə əsasən kreditörün şəxsiyyəti ilə qırılmaz bağlı olan tələblərin, o cümlədən alimentlər haqqında və həyata və ya sağlamlığa vurulan zərərin əvəzinin ödənilməsi haqqında tələblərin güzəşt edilməsinə yol verilmir. Həmçinin, həmin Məcəllənin 545.0.5-ci maddəsinə əsasən alimentlərin tutulması ilə bağlı öhdəliklərin əvəzləşdirilməsinə yol verilmir.

Şəxsiyyət hüquqları insanın maddi olmayan, mənəvi xarakterli və onun şəxsiyyəti ilə birbaşa bağlı olan hüquqlardır. Bu hüquqlar şəxsin əmlakı ilə deyil, onun şəxsiyyəti ilə bağlıdır. Sözügedən hüquqlar əsasən şəxsiyyətin müdafiə olunmasına yönəlir (yəni, hüquq subyektinin şəxsiyyətinin üçüncü şəxslərin hüquqa zidd davranışlarından qoruyur). Bir qayda olaraq, bu hüquqlar pul ilə qiymətləndirilə, güzəşt edilə və vərəsəlik qaydasında ötürülə bilməyən mütləq hüquqlardır. Əmlak hüquqlarından fərqli olaraq, şəxsiyyət hüquqlarının özgəninkiləşdirilməsi və

ya hər hansı başqa üsulla digər şəxslərə ötürülməsinin mümkünsüzlüyü təsbit edilir. Bu qayda onların hüquqi xarakterindən – şəxsiyyətin ayrılmaz hüquqları olduqlarından irəli gəlir. Digər şəxsiyyət hüquqları kimi ailə həyatına hörmət, habelə qanunla şəxsə mənsub olan valideynlik hüququ özgəninkiləşdirilə və ya hər hansı başqa üsulla digər şəxslərə güzəşt edilə bilən hüquq deyildir. Şəxsin şəxsiyyət hüququna qanunsuz müdaxilə edildikdə, həmin şəxs pozulmuş hüququnun müdafiəsi üçün qanunlarda nəzərdə tutulan müvafiq müdafiə üsullarından istifadə edə, o cümlədən məhkəməyə müraciət edə bilər. Valideynlik hüququ ata və ananın öz övladlarını böyütmək, tərbiyə etmək, onların hüquq və mənafelərini qorumaq sahəsində bərabər səviyyəli təbii hüquq və vəzifələrini əhatə etməklə uşağın baxımı, təhsili və ünsiyyəti ilə bağlı əsas aspektləri özündə birləşdirir. Bu baxımdan valideynlik hüququ uşağın üstün mənafeyini müdafiə etməyə yönəldiyindən, valideynlərdən birinin həmin hüquqdan yerinə yetirməli olduğu əmlak (aliment) öhdəliyinin əvəzində könüllü şəkildə imtina etməsi yolverilməzdir və qəbul edilə bilməz. Yəni şəxs valideynlik hüququndan yalnız qanunla müəyyən edilmiş halların mövcudluğu sübuta yetirildiyi halda, özü də məhz uşağın üstün mənafeləri üçün məhkəmə qaydasında məhrum edilə bilər. Valideynə qanunla verilmiş hüquqlar yalnız valideynin şəxsi maraqları üçün deyil, eyni zamanda uşağın beynəlxalq müqavilələr, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası və Ailə Məcəlləsi ilə qorunan mənafeyinin təmin edilməsi məqsədi daşıyır. Buna görə də valideyn həmin hüquqlar üzərində sərbəst sərəncam verə və ya valideynlər arasında bu hüquqlarla bağlı uşağın mənafeyinə uyğun olmayan razılaşma imzalanı bilməz. Valideynlik hüququndan məhrum edilmə ən son ölçüdür və uşaqların hüquq və mənafelərinin başqa yolla qorumağın mümkünsüz olduğu hallarda tətbiq olunur. Uşaqlarına münasibətdə qanun valideynlərdən heç birinə üstünlük hüququ verməmiş və beləliklə də bu qəbildən olan işlərə baxarkən məhkəmə ilk növbədə uşağın mənafeyini üstün tutmalı, mübahisəni valideynlər arasındakı ziddiyyətli münasibətlərinə əsaslanaraq uşağın maraqlarına uyğun gəlməyən şəkildə həll etməməlidir.

**Bu xülasə məhkəmə qərarının anlaşılan olmasında yardımçı olmaq məqsədilə Ali Məhkəmənin Aparatı tərəfindən tərtib edilmişdir və qərarın tərkib hissəsi olmamaqla, onun qısa məzmununu təşkil edir. Yalnız məhkəmə tərəfindən qəbul edilmiş məhkəmə aktı rəsmi sənəddir və rəsmi olaraq yalnız ona istinad edilə bilər.*

Qanunvericiliyə edilmiş dəyişikliklər

Hüquqi
akta keçid

1. "Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 19 iyun tarixli 424-VIIQD nömrəli Qanunu

Gömrük Məcəlləsində dəyişikliklərin edilməsinin əsas məqsədi Azərbaycanın tranzit potensialının daha da inkişaf etdirilməsi, etibarlı tərəfdaşlıq institutunun təşviqi, gömrük əməliyyatlarında sadələşdirmələrin genişləndirilməsi, habelə gömrük nəzarətində müasir və çevik yanaşmaların tətbiqindən ibarətdir.

Tranzit potensialının inkişaf etdirilməsində multimodal daşımalarda "bir elektron bəyannamə" prinsipinin tətbiqi böyük əhəmiyyət kəsb edir. Beynəlxalq tranzit sistemlərinə integrasiya və tranzit əməliyyatlarının rəqəmsallaşdırılması kimi yeniliklər də Azərbaycanın tranzit ölkə kimi mövqeyinin daha da güclənməsinə xidmət edəcək.

Bu dəyişikliklər inzibati proseslərin legitimliyinin möhkəmləndirilməsinə, sahibkarlıq subyektlərinin üzərinə düşən inzibati yükün azaldılmasına və daha əlverişli hüquqi mühitin formalaşdırılmasına xidmət edəcək.

Gömrük nəzarəti formalarının həyata keçirilməsi üzrə ayrıca qaydanın hazırlanması, həmin qaydalarda mütənasiblik, əsaslandırma, sənədləşdirmə, videoçəkiliş və şikayət mexanizmlərinin nəzərdə tutulması insan hüquq və azadlıqlarının təmin olunmasına xidmət edir.

Eyni zamanda dəyişikliklərdə Gömrük Məcəlləsində istifadə olunan əsas anlayışların bir qisminin dəqiqləşdirilməsi və bir sıra yeni anlayışların əlavə olunması da nəzərdə tutulur. Beynəlxalq təcrübə və müasir çağırışlar əsasında hazırlanmış bu dəyişikliklərin gömrük qanunvericiliyinin terminoloji bazasını yeniləmək, normativ tənzimləmənin tətbiq imkanlarını genişləndirmək və hüquqi müəyyənliyi artırmaq məqsədi daşıyır.

Gömrük Məcəlləsinin yeni redaksiyası gömrük tənzimlənməsinin daha çevik, şəffaf və biznesyönlü modelə keçirilməsinə, xarici ticarət əməliyyatlarının daha operativ və səmərəli təşkilinə, ölkənin tranzit və logistika imkanlarının genişləndirilməsinə əlverişli hüquqi zəmin yaradacaq.

Hüquqi
akta keçid

2. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində, "İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" və "Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikasının

Dəyişikliklərdə uşaqların rəqəmsal mühitdə hüquqlarının müdafiəsinin gücləndirilməsi, təhlükəsiz informasiya mühitinin formalaşdırılması, sosial şəbəkə platformalarının fəaliyyətinə dair hüquqi mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı məsələlər ehtiva olunur. Belə ki, "Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən 16-18 yaş arası şəxslərin uşaq kateqoriyasına aid edilməsi nəzərə alınaraq, dəyişiklikdə həmin yaş qrupunun da rəqəmsal mühitdə əlavə mühafizəsi nəzərdə tutulur. Bu məqsədlə 16-18 yaş arası şəxslərin platformalarda fərdi rəqəmsal hesab yaratması, ondan istifadə etməsi və məzmun paylaşması yalnız qanuni nümayəndələrinin

razılığı və nəzarəti altında mümkün olacaqdır.

Bundan başqa, yaş məhdudiyyəti tətbiq edilən sosial şəbəkə platformalarının fəaliyyəti ilə bağlı tələblərin pozulmasına görə inzibati məsuliyyət müəyyən edən 388-4-cü maddə Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsinə əlavə edilmişdir.

3. "Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasında dəyişikliklərin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 2 fevral tarixli 340-VIIKQD nömrəli Konstitusiya Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 7 iyul tarixli 435-VIIQD nömrəli Qanunu

Hüquqi
akta keçid

2026-cı il 2 fevral tarixli 340-VIIKQD nömrəli Konstitusiya Qanunu ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına dəyişiklik edilərək iki yeni maddə əlavə edilmiş, bir maddə çıxarılmışdır.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 134-cü maddəsinin III hissəsində qeyd olunan Naxçıvan Muxtar Respublikasının Azərbaycan Respublikasının ayrılmaz tərkib hissəsi olması ilə bağlı müddəa Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasının Preambulasında öz əksini tapması dəyişikliklərdə qeyd olunmuşdur.

Konstitusiyaya əlavə edilən "Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyi" adlı 3-1-ci maddəyə əsasən Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəliyi Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müəyyən etdiyi vəzifələri yerinə yetirən icra orqanıdır və ona rəhbərliyi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilən və birbaşa Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təbə olan Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi həyata keçirir.

Digər maddə "Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin buraxılması" adlı 28-1-ci maddədir.

Konstitusiya Qanununda olunan dəyişikliklərdən biri də "Naxçıvan Muxtar Respublikasının ali vəzifəli şəxsi" adlı 5-ci maddənin çıxarılmasıdır.

Bu qanunun icrası ilə əlaqədar olaraq "Məhkəmələr və hakimlər haqqında", "Dövlət qulluğu haqqında" və "Əmək pensiyaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunlarında müvafiq dəyişikliklər edilmişdir.

4. Azərbaycan Respublikasının Ticarət Gəmiçiliyi Məcəlləsində, "Yol hərəkəti haqqında", "Nəqliyyat haqqında", "Dövlət rüsumu haqqında", "Mülki dövriyyənin müəyyən iştirakçılarına mənsub ola bilən və dövriyyədə olmasına xüsusi icazə əsasında yol verilən (mülki dövriyyəsi məhdudlaşdırılmış) əşyaların siyahısı haqqında", "Avtomobil nəqliyyatı haqqında" və "Aviasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 10 iyul tarixli 438-VIIQD nömrəli Qanunu

Hüquqi
akta keçid

Dəyişiklik Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 27 fevral tarixli 953 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal inkişafın sürətləndirilməsinə dair 2026-2028-ci illər üçün Fəaliyyət Planı"ndan irəli gələn tapşırıqların icrasına xidmət edir.

Dəyişikliklə Azərbaycan Respublikasında avtomobil, dəmir yolu, metro, tramvay, dəniz və hava nəqliyyatı daxil olmaqla, bütün nəqliyyat növləri üzrə avtonom nəqliyyat vasitələrinin tətbiqi təsdiqlənib.

Müvafiq qanunlara dəyişiklik edilməsi ilə qanunvericiliyə avtonom nəqliyyat mühitinin (ticarət gəmiçiliyi, aviasiya, dəmir yolu, metro, tramvay və avtomobil nəqliyyatı sahələrində) hüquqi tənzimlənməsi üçün "avtonom nəqliyyat vasitəsi", "operator" və "məsafədən idarəetmə mərkəzi" kimi anlayışlar daxil edilir, eləcə də idarəetmənin yüksək və tam avtomatlaşdırılmış səviyyələri təsbit olunur.

Avtonom nəqliyyat vasitəsinin, onun operatorunun, məsafədən idarəetmə mərkəzinin və avtomatlaşdırılmış idarəetmə sisteminin anlayışları, onlara dair tələblər, eləcə də operatorun və nəqliyyat vasitəsinin mülkiyyətçisinin (sahibinin) vəzifələri müəyyən edilir.

Hüquqi və ya fiziki şəxs müvafiq şəhadətnamə aldıqdan sonra operator qismində fəaliyyət göstərə bilər. Fiziki və hüquqi şəxslərin operator kimi fəaliyyət göstərə bilməsi üçün şəhadətnamələr 5 il müddətinə verilir. Operator fəaliyyətinə dair şəhadətnamənin verilməsi xidmətinə görə 20 manat məbləğində dövlət rüsumu təyin olunur.

Bundan başqa, avtomobillər üzrə avtonom nəqliyyat vasitələrinin fərqləndirilməsi üçün xüsusi "Avtonom nəqliyyat vasitəsi" tanınma nişanı tətbiq edilir. Mülki təyinatlı avtonom pilotsuz uçuş aparatlarının dövriyyəsi xüsusi icazə tələb edən əşyalar siyahısına əlavə olunur.

5. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində və "İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 10 iyul tarixli 442-VIIQD nömrəli Qanunu

Hüquqi
akta keçid

Dəyişikliyə əsasən iqtisadi fəaliyyət sahəsində olan bəzi cinayətləri törətmiş və cinayət nəticəsində vurulmuş ziyanı tamamilə ödəmiş və ya cinayət nəticəsində əldə edilmiş gəliri tamamilə dövlət büdcəsinə köçürmüş şəxslər, bundan əlavə vurulmuş ziyanın artıq bir misli deyil, əlli faizi miqdarında dövlət büdcəsinə ödəniş etdikdə cinayət məsuliyyətindən azad ediləcəklər.

Dəyişikliyə əsasən Cinayət Məcəlləsində "Xarici valyuta vəsaitlərini xaricdən qaytarmama" adlı 208-ci maddə ləğv edilmişdir.

Bundan başqa texnoloji yeniliklərə uyğun olaraq, qumar oyunlarının təşkili və ya keçirilməsi ilə bağlı cinayət tərkibləri dəqiqləşdirilir, habelə bu qəbildən olan cinayətlərə görə cəzalar sərtləşdirilir.

Digər dəyişikliyə əsasən, internet informasiya ehtiyatlarında yayılması qadağan edilən informasiyanın yerləşdirilməsinin qarşısının alınması qaydaları təkmilləşdirilib.

6. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, "Mülki dövriyyədə olmasına yol verilməyən (mülki dövriyyədən çıxarılmış) əşyaların siyahısı haqqında" və "Qida təhlükəsizliyi haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 14 iyul tarixli 470-VIIQD nömrəli Qanunu

Hüquqi
akta keçid

Azərbaycan Respublikasında elektron siqaretlərin və onların komponentlərinin idxalı, ixracı, istehsalı, satışı və istifadəsi qadağan edildiyindən və elektron siqaretlərin dövriyyəsi tam dayandırıldığından Vergi Məcəlləsində bu məhsulların aksizli mal sayılması və onlara aksiz dərəcəsinin tətbiqi ilə bağlı normalar ləğv edilib.

Dəyişiklik həm Vergi Məcəlləsindəki ləğv olunmuş maddələrə istinadları aradan qaldırır, həm də "Mülki dövriyyədə olmasına yol verilməyən əşyaların siyahısı haqqında" və "Qida təhlükəsizliyi haqqında" qanunlarda müvafiq uyğunlaşdırıcı dəyişikliklərin edilməsini nəzərdə tutur.

Hüquqi
akta keçid

7. Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 14 iyul tarixli 451-VIIQD nömrəli Qanunu

2026-cı il 14 iyul tarixdə "Kraudfanding haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu qəbul edilmişdir. Ümumi və Yekun müddəalar daxil olmaqla yeddi fəsildən ibarət olan Qanun kraudfanding platformaları və onların operatorlarının fəaliyyəti, layihə sahibi və operatorun investorlar qarşısında məsuliyyəti, səhm və borc əsaslı kraudfanding və bu fəaliyyət üzrə dövlət nəzarəti məsələlərini tənzimləyir.

Qanuna əsasən kraudfanding sahəsində dövlət tənzimlənməsi və nəzarəti Mərkəzi Bank tərəfindən həyata keçiriləcəkdir. Mərkəzi Bank operatorların reyestrini aparacaq, onların fəaliyyətinə nəzarət edəcək, normativ tələbləri müəyyən edəcək, pozuntular aşkar edildikdə icrası məcburi göstərişlər vermək, platformanın fəaliyyətini dayandırmaq və qanunda nəzərdə tutulmuş hallarda operatoru reyestrdən çıxarmaq səlahiyyətinə malik olacaqdır.

Bu Qanun dərc olunduğu gündən 6 (altı) ay sonra qüvvəyə minəcəkdir.

Qanunun qəbulu ilə əlaqədar olaraq bir sıra qanunlarda dəyişiklik edilmişdir. Azərbaycan Respublikasının inzibati Xətlər Məcəlləsinə əlavə edilən yeni 416-1-ci maddə ilə kraudfanding sahəsində törədilən bir sıra hüquqpozmalara görə inzibati məsuliyyət müəyyən edilmişdir.

Bundan əlavə, "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa edilən əlavəyə əsasən, hüquqi şəxsin kraudfanding platformasının idarə edilməsi fəaliyyəti üzrə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının reyestrinə daxil edilməsi üçün 2750 manat məbləğində dövlət rüsumu müəyyən edilmişdir.

8. "Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində və "Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 14 iyul tarixli 459-VIIQD nömrəli Qanunu

Hüquqi
akta keçid

Dəyişikliklər əmlakdan və torpaq sahələrindən daha səmərəli istifadə edilməsini, torpaq bazarında dövriyyənin aktivləşməsinə, dövlət və vətəndaşlar arasında qarşılıqlı razılıq əsasında əmlak mübadiləsinin aparılmasını, iqtisadi fəallığın yüksəldilməsini nəzərdə tutur. Belə ki, "Torpaqların dövlət ehtiyacları üçün alınması haqqında" Qanunla müəyyən edilmiş torpağın dövlət ehtiyacları üçün alınmasına əsas verən hallar, habelə qanunla özəlləşdirilməsi qadağan olunan dövlət əmlakı və dövlətin müstəsna mülkiyyətində olan torpaq sahələri istisna olmaqla, dövlət mülkiyyətində olan əmlak, o cümlədən torpaq sahəsi qarşılıqlı razılıq əsasında xüsusi mülkiyyətdə olan əmlakla və ya torpaq sahəsi ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın təqdimatı əsasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanla razılaşdırmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın qərarı ilə dəyişdirilir.

Dəyişdirilən əmlakların, o cümlədən torpaq sahələrinin qiymətləndirilməsi "Qiymətləndirmə fəaliyyəti haqqında" Qanununa uyğun olaraq qiymətləndirici tərəfindən həyata keçirilir.

9. "Məişət zorakılığı ilə bağlı məlumat bankının təşkili və aparılması Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 19 dekabr tarixli 207 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2026-cı il 3 avqust tarixli 255 nömrəli Qərarı

Hüquqi
akta keçid

2011-ci il 19 dekabr tarixli 207 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Məişət zorakılığı ilə bağlı məlumat bankının təşkili və aparılması Qaydaları" yeni redaksiyada verilmişdir.

Bundan başqa, Qərarın 2-ci bəndi ilə Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinə Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi ilə birlikdə Məlumat bankının Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 3 iyun tarixli 718 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Hökumət buludu" (G-cloud) Konsepsiyası"na uyğun olaraq "Hökumət buludu"nda yerləşdirilməsi, aparılması və təkmilləşdirilməsi, habelə Məlumat bankının "Dövlət informasiya ehtiyatlarının, sistemlərinin və elektron xidmətlərin vahid reyestri"nə və fərdi məlumatların informasiya sistemlərinin dövlət reyestrinə daxil edilməsi üçün tədbirlər görülməsi tapşırılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Aparatının
Məhkəmə təcrübəsinin təhlili şöbəsi

DÜNYADA HÜQUQ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
ALİ MƏHKƏMƏSİ

KONSTITUSIYA HÜQUQU, MƏHKƏMƏ QƏRARLARI VƏ İNSAN HÜQUQLARI

1. Cənubi Koreyada prezidentlik müddətinin dəyişdirilməsi təklif olunur

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Cənubi Koreya Prezidenti Li Ce Myonq ölkədə hazırda qüvvədə olan bir dəfəlik beşillik prezidentlik modelinin dəyişdirilərək dördillik və yenidən seçilməyə imkan verən sistemlə əvəz edilməsini dəstəklədiyini bildirib. Təklifdə həmçinin prezident səlahiyyətlərinin bir hissəsinin parlamente ötürülməsi, yerli özünüidarənin gücləndirilməsi və vətəndaşların konstitusion təminatlarının genişləndirilməsi də nəzərdə tutulur. Prezident mövcud Konstitusiyanın təxminən 40 ildir dəyişmədiyini və artıq müasir siyasi münasibətlərə tam uyğun gəlmədiyini qeyd edib. Konstitusiya dəyişikliyinə qəbul edilməsi üçün parlamentdə ən azı 200 deputatın dəstəyi və geniş siyasi razılaşma tələb olunur.

2. Suriya məhkəməsi Bəşər Əsədə qiyabi ölüm hökmü çıxardı

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Dəməşqdə cinayət məhkəməsi Suriyanın devrilmiş prezidenti Bəşər Əsədi qətl, işgəncə, qanunsuz həbs və insanlıq əleyhinə cinayətlərdə təqsirli bilərək qiyabi ölüm cəzasına məhkum edib. Bu, Suriyanın öz məhkəmələrinin Bəşər Əsəd barəsində çıxardığı ilk hökm kimi təqdim olunur və ittihamlar əsasən 2011-ci ildə Dəra şəhərində etirazların zorakılıqla yatırılması ilə bağlıdır. Bəşər Əsədlə yanaşı onun qardaşı Maher əl-Əsəd və keçmiş təhlükəsizlik strukturlarının bir sıra yüksək vəzifəli şəxsləri də ölüm cəzasına məhkum ediləblər. Qeyd edilməlidir ki, Bəşər Əsəd Rusiyada olduğuna görə işə onun iştirakı olmadan, qiyabi qaydada baxılıb.

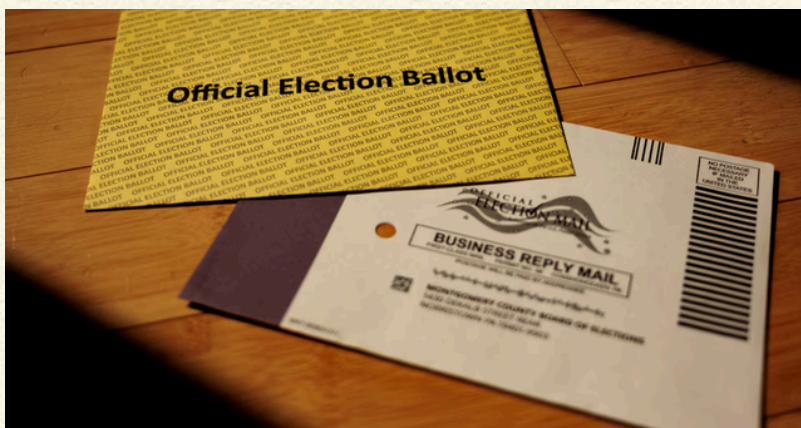
3. Fransa tibbi yardımla ölüm haqqında qanunu qüvvədə saxladı, uşaqlar üçün sosial media qadağasını isə ləğv etdi

Fransa Konstitusiyə Şurası sağalmaz xəstəlikdən əziyyət çəkən müəyyən yetkin şəxslərə tibbi yardımla həyatlarına son qoymaq imkanı verən qanunun əsas müddəalarını Konstitusiyaya uyğun hesab edib. Qanundan yararlanmaq üçün şəxsin yetkin olması, Fransa vətəndaşı və ya uzunmüddətli rezident olması və müalicəyə təbə olmayan və ya dözülməz hesab etdiyi ağrılardan əziyyət çəkməsi tələb olunur. Eyni qərar çərçivəsində Şura 15 yaşdan kiçik uşaqların sosial mediadan istifadəsinə ümumi qadağanı ifadə və kommunikasiya azadlığına qeyri-mütənasib müdaxilə hesab edərək ləğv edib. Şura bütün istifadəçilərin yaşının yoxlanılması mexanizminin şəxsi həyatın toxunulmazlığına mümkün təsirinə də diqqət çəkib.

[Xəbərin əslinə keçid](#)

4. ABŞ-da poçtla səsvermənin məhdudlaşdırılması məsələsi Ali Məhkəməyə çıxarıldı

Tramp administrasiyası noyabr aralıq seçkiləri ərəfəsində poçtla səsverməyə dair yeni qaydaların tətbiqinə icazə verilməsi üçün ABŞ Ali Məhkəməsinə təcili müraciət edib. Yeni qaydalara görə ştatlar poçtla səs verən seçicilərin siyahısını ABŞ Poçt Xidmətinə təqdim etməli, göndərilən və geri qaytarılan seçki zərfləri isə unikal barkodla işarələnməlidir. Federal hakim qaydaların tətbiqini müvəqqəti dayandırdığından administrasiya bu qərarın ləğvini istəyir. Məsələ seçki prosesinin federal səviyyədə tənzimlənməsi, ştatların seçki səlahiyyətləri və səsvermə hüququnun sərhədləri baxımından mühüm konstitusion mübahisəyə çevrilib.

[Xəbərin əslinə keçid](#)

5. Avropa İttifaqı Ədalət Məhkəməsinin Baş vəkili: qadın polis namizədinin tatuya görə kənarlaşdırılması ayrı-seçkilikdir

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Avropa İttifaqı Ədalət Məhkəməsinin Baş vəkili Tamara Čapeta İtaliyada qadın polis namizədinin ayağındakı kiçik tatuya görə işə qəbul prosesindən avtomatik kənarlaşdırılmasını cinsi ayrı-seçkilik hesab edib. Məsələ ondan ibarətdir ki, qadın polis əməkdaşları üçün nəzərdə tutulan geyim tələbləri səbəbindən həmin nahiyyədəki tatu görünən olur, kişi polis əməkdaşlarında isə forma fərqi görə eyni nahiyyədə yerləşən tatu görünməyə bilər. Baş vəkili hesab edib ki, qadın namizədlərin bu əsasla əlverişsiz vəziyyətə salınması polis fəaliyyətinin həqiqi və müəyyən edici peşə tələbləri ilə əsaslandırılmalı bilməz və Aİ hüququ ilə qadağan edilən cinsi ayrı-seçkilikdir. Bununla belə, Baş vəkili rəyi Aİ Məhkəməsi üçün məcburi deyil və iş üzrə yekun qərarı hakimlər daha sonra verəcəklər.

6. AİHM Böyük Palatası Osman Kavala işi üzrə Türkiyənin bir sıra Konvensiya hüquqlarını pozduğuna qərar verdi

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin Böyük Palatası 25 avqustda “Kavala Türkiyəyə qarşı” (No.2) işi üzrə yekun qərarını açıqlayıb. İş Osman Kavalanın 2019-cu il AİHM qərarından sonra da həbsdə saxlanması, sonrakı cinayət təqibi və ağırlaşdırılmış ömürlük həbs cəzası ilə bağlı idi. Böyük Palata azadlıq və təhlükəsizlik, ədalətli məhkəmə araşdırması, ifadə və birləşmək azadlığı daxil olmaqla Konvensiyanın bir sıra müddələrinin pozulduğunu müəyyən edib. Məhkəmə Türkiyənin Kavalanın mümkün qədər tez azad edilməsini təmin etməli və onun məhkum edilməsinin hüquqi nəticələrini aradan qaldırmalı olduğunu bildirib.

7. Qırğızıstanda “75 işi” üzrə müdafiə tərəfinin təkrar ekspertiza tələbləri rədd edildi

Bişkek Şəhər Məhkəməsində “75-ci məktub işi” kimi tanınan cinayət işi üzrə apellyasiya araşdırması davam edir. İş 75 siyasətçi, keçmiş vəzifəli şəxs və ictimai xadimin prezidentə ünvanladığı, növbədənəkar prezident seçkilərinin keçirilməsini təklif edən açıq məktubdan sonra başlanıb. Məktubun bəzi imzaçıları hakimiyyətin zorla ələ keçirilməsinə hazırlıqda ittiham olunub və birinci instansiyada səkkiz şəxs dörd il müddətinə azadlıqdan məhrumetmə cəzası alıb. 7 sentyabr iclasında müdafiə tərəfi əvvəlki psixoloji və linqvistik ekspertizaların qanuna uyğun aparılmadığını bildirərək təkrar ekspertiza tələb etsə də, məhkəmə vəsatətləri rədd edib. İşin əsas mübahisəsi siyasi müraciət və növbədənəkar seçki çağırışının cinayət xarakterli fəaliyyət kimi qiymətləndirilməsinin hüquqi əsaslı olub-olmaması ilə bağlıdır.

[Xəbərin əslinə keçid](#)

SÜNİ İNTELLEKT, RƏQƏMSAL HÜQUQ VƏ SOSIAL MEDIA

8. Süni intellektdən istifadə ilə hazırlanmış səhv məhkəmə qərarı ABŞ-da hakimlərin dəyişdirilməsi tələbini doğurdu

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Missisipi ştatı federal apellyasiya məhkəməsindən süni intellekt proqramlarının qadağan edilməsini bloklayan hakimin qərarının ləğv edilməsini və işin başqa hakimə verilməsini istəyib. Mübahisənin əsas səbəblərindən biri hakimin köməkçisinin qərarın hazırlanmasında Perplexity süni intellekt sistemindən istifadə etməsi və sənəddə mövcud olmayan şəxslərin, hüquqi mənbələrin və ifadələrin yer almasıdır. Hakim sonradan bunun "insan nəzarətində boşluq" nəticəsində baş verdiyini etiraf edib və ilkin qərarı dəyişdirib. Hadisə ABŞ məhkəmələrində hakimlərin və məhkəmə əməkdaşlarının generativ süni intellektdən istifadəsini tənzimləyən vahid qaydaların olmaması problemini yenidən gündəmə gətirib.

9. ChatGPT, Reddit və Roblox Avropa İttifaqının Rəqəmsal Xidmətlər Aktı (DSA) çərçivəsində daha sərt nəzarət rejiminə daxil edildi

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Avropa Komissiyası Rəqəmsal Xidmətlər Aktı (DSA) çərçivəsində ChatGPT-ni "Çox Böyük Onlayn Axtarış Sistemi" (VLOSE), Reddit və Roblox-u isə "Çox Böyük Onlayn Platforma" (VLOP) kimi müəyyən edib. Buna səbəb hər üç xidmətin AI-də aylıq orta istifadəçi sayının Aktda müəyyən edilmiş 45 milyon həddinə çatması və ya onu keçməsidir. Bu kateqoriyalara daxil edilmələri həmin xidmətlər üçün əlavə öhdəliklər yaradır. Belə ki, onlar qanunsuz məzmunun yayılması, uşaqların təhlükəsizliyi, fundamental hüquqlar, seçki prosesləri, ictimai təhlükəsizlik, eləcə də istifadəçilərin fiziki və psixi rifahı ilə bağlı fəaliyyətlərindən irəli gələ biləcək sistemli riskləri qiymətləndirməli və həmin risklərin azaldılması üçün tədbirlər görməlidirlər. Şirkətlər Aktdan irəli gələn bu əlavə tələblərə 2027-ci ilin yanvarınadək tam uyğunlaşmalıdırlar.

10. Yeni Zelandiya 16 yaşdan kiçiklər üçün sosial media və “süni intellekt dostlarını” qadağan etməyi təklif edir

Yeni Zelandiya hökuməti 16 yaşdan kiçik şəxslərin müəyyən sosial media platformalarından və “süni intellekt əsaslı virtual yoldaş” xidmətlərindən istifadəsini məhdudlaşdıran qanun layihəsi təqdim edib. Layihə sonsuz xəbər lentləri, tövsiyə alqoritmləri, istifadəçi reaksiyalarını stimullaşdıran funksiyalar və digər potensial zərərli xüsusiyyətlərə malik platformaları əhatə edir. Platformalar istifadəçinin yaşını effektiv üsulla yoxlamalı və 18 yaşdan kiçik şəxslərə yönələn zorakılıq, kiberzorakılıq və seksual məzmun risklərini qiymətləndirməlidirlər. Mesajlaşma xidmətləri, peşəkar şəbəkələr, oyun və musiqi platformaları, eləcə də bəzi təhsil və səhiyyə xidmətləri layihənin əhatəsindən çıxarılıb.

[Xəbərin əslinə keçid](#)

11. Meta uşaqlarda sosial media asılılığı işləri üzrə 18 milyard dollarlıq razılaşmaya gəldi

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Meta ABŞ ştatlarının Facebook və Instagram-ın uşaqlarda asılılığı yaratmaq məqsədilə dizayn edildiyi barədə iddialarını həll etmək üçün növbəti on il ərzində 18 milyard dollaradək ödəniş etməyə razılaşıb. Razılaşmaya əsasən, yeniyetmələrin Facebook və Instagram istifadəsi gündə iki saatla məhdudlaşdırılacaq və valideyn razılığı olmadığı halda gecə saat 00:00-dan 06:00-dək giriş bloklanacaq. Məktəb saatlarında yeniyetmələr üçün əksər push bildirişləri də söndürüləcək və yaşa uyğun olmayan məzmunu çıxışın qarşısının alınması tədbirləri gücləndiriləcək. Meta razılaşmanı qəbul etsə də, hər hansı hüquq pozuntusunu etiraf etməyib.

BEYNƏLXALQ HÜQUQ VƏ HUMANİTAR MƏSƏLƏLƏR**12. BMT Sudanda təhsil sisteminin bərpası üçün 22 milyon dollar ayırdı**

[Xəbərin əslinə keçid](#)

BMT-nin fəvqəladə hallar və uzunmüddətli böhranlar zamanı təhsilə dəstək fondu "Education Cannot Wait" Sudan üçün 22 milyon dollarlıq yeni proqram elan edib. Ölkədə davam edən silahlı münaqişə nəticəsində milyonlarla insan evindən didərgin düşüb və təxminən səkkiz milyon məktəb yaşlı uşaq təhsildən kənarda qalıb. Üçillik proqram məcburi köçkün uşaqları, qaçqınları və həssas icmaları əhatə etməklə təxminən 200 min uşağın təhlükəsiz və keyfiyyətli təhsilə çıxışını təmin etməyi hədəfləyir. Məsələ silahlı münaqişə şəraitində uşaqların təhsil hüququnun qorunması və dövlətlərlə beynəlxalq təşkilatların bu hüququn bərpasındakı öhdəlikləri baxımından əhəmiyyətlidir.

13. Almaniya İsrailə silah ixracı ilə bağlı Nikaraquanın iddiasının Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi tərəfindən rədd edilməsini istəyir

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Almaniya Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsindən Nikaraquanın Berlinə qarşı qaldırdığı işi rədd etməsini tələb edib. Nikaraqua Almaniyanın İsrailə silah tədarük etməklə 1948-ci il Soyqırımı Konvensiyasından irəli gələn öhdəliklərini pozduğunu iddia edir. Almaniya isə Nikaraquanın məhkəməyə müraciətdən əvvəl zəruri prosedurları yerinə yetirmədiyini və iddianın əhəmiyyətli hissəsinin ICJ-nin Soyqırımı Konvensiyası üzrə yurisdiksiyasından kənarda qaldığını bildirir. Məhkəmənin Almaniyanın ilkin yurisdiksiya etirazı barədə qərarının 2026-cı ilin sonuna qədər verilməsi gözlənilir.

14. Yamayka köləlik reparasiyaları ilə bağlı Kral III Çarlza hüquqi petisiya təqdim etməyi planlaşdırdı

Yamayka hökuməti Britaniya müstəmləkəçiliyi dövründə köləliyə görə reparasiya məsələsinin hüquqi müstəviyə çıxarılması üçün Kral III Çarlza rəsmi petisiya təqdim etməyi planlaşdırdığını açıqlayıb. Petisiyada kraldan Şəxsi Şuranın (Privy Council) Məhkəmə Komitəsindən afrikalıların məcburi şəkildə Yamaykaya daşınmasının qanuni olub-olmadığı, bunun insanlıq əleyhinə cinayət təşkil edib-etmədiyi və Britaniyanın reparasiya öhdəliyinin olub-olmadığı barədə hüquqi rəy istəməsi xahiş edilir. Yamayka bu müraciəti kralın ölkənin dövlət başçısı statusuna əsaslandırır və təşəbbüs Karib Ölkələri Birliyi tərəfindən də dəstəklənir. Materiala görə, nümayəndə heyətinin petisiyanı 6 sentyabrda təqdim etməsi planlaşdırılırdı və təşəbbüs reparativ ədalətin hüquqi mexanizmlərlə irəli aparılması baxımından diqqət çəkir.

[Xəbərin əslinə keçid](#)

HÜQUQİ İSLAHATLAR, ƏMƏK, ƏMLAK, NƏQLİYYAT VƏ İQTİSADI TƏNZİMLƏMƏ

15. Böyük Britaniyada əmək hüquqları üzrə geniş islahatların yeni mərhələsi başlayır

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Böyük Britaniya hökuməti əmək hüquqlarının genişləndirilməsini nəzərdə tutan yeni islahatlara başlayıb. Belə ki, 25 avqust 2026-cı ildən həmkarlar ittifaqlarının müəyyən səsvermələrinin elektron qaydada və iş yerlərində keçirilməsinə icazə verilib. 1 oktyabr 2026-cı ildən əmək mübahisələri üzrə məhkəməyə müraciət müddəti 3 aydan 6 aya artırılacaq, 30 oktyabrda isə işəgötürənlər işçilərin cinsi qısnamaya məruz qalmasının qarşısını almaq üçün bütün zəruri və əlabatan tədbirləri görməli olacaqlar. İslahatların sonrakı mərhələlərində əsassız işdən çıxarılmaya qarşı müdafiənin gücləndirilməsi, işçini əvvəlki şərtlərlə işdən çıxarıb daha əlverişsiz şərtlərlə yenidən işə götürmə hallarının məhdudlaşdırılması, çevik iş imkanlarının və hamilə qadınlarla yeni anaların əmək təminatlarının genişləndirilməsi də nəzərdə tutulur.

16. Rusiya Ali Məhkəməsi özbaşına tikilinin hansı halda ləqallaşdırıla bilməyəcəyini izah etdi

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Rusiya Ali Məhkəməsi əvvəllər özbaşına tikili kimi tanınmış əmlakın sonradan başqa şəxs tərəfindən alınmasının həmin tikilini avtomatik olaraq qanuniləşdirmədiyini müəyyən edib. İşdə yeni sahib tikili üzərində mülkiyyət hüququnun tanınmasını və söküntünün qarşısının alınmasını istəyib, lakin aşağı instansiyalar və Ali Məhkəmə bu tələbi rədd ediblər. Məhkəməyə görə əsas məsələ torpaq sahəsinin icazə verilmiş istifadə növü və icarə müqaviləsinin kapital tikintiyə imkan verib-verməməsidir. Torpaq yalnız müvəqqəti obyektlər üçün ayrılıbsa, həmin ərazidə sonradan kapital bina tikib onu məhkəmə yolu ilə qanuniləşdirmək mümkün deyil.

17. Qazaxıstanda hava taksiləri üçün hüquqi baza yaradılıb

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Qazaxıstanda hava taksiləri və digər yeni nəsil şəhər hava nəqliyyatı vasitələrinin istifadəsi üçün hüquqi baza formalaşdırılıb. 24 iyun 2026-cı ildə imzalanmış qanun elektrikle işləyən şaquli qalxıb-enən hava nəqliyyat vasitələrinin, xüsusi eniş-qalxış məntəqələrinin və pilotsuz hava hərəkətinin idarə edilməsi sistemlərinin hüquqi statusunu müəyyən edib. Qanun həmçinin bu sahədə fəaliyyət göstərəcək operatorlar və rəqəmsal infrastruktur üçün sertifikatlaşdırma tələbləri müəyyənləşdirir. Yeni mexanizmin praktiki sınağı çərçivəsində 24 iyulda Astanada ilk nümayiş xarakterli hava taksisi uçuşu sərnişinsiz həyata keçirilib. Qazaxıstan hökuməti bu texnologiyaların gələcəkdə ölkənin nəqliyyat sistemində təhlükəsiz şəkildə integrasiya edilməsini hədəfləyir.

18. Moldovada cinayət yolu ilə əldə edilən əmlakdan sosial layihələr üçün istifadə olunacaq

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Moldova hökuməti cinayət fəaliyyəti nəticəsində əldə edilmiş və dövlət tərəfindən müsadirə olunmuş əmlak və pul vəsaitlərinin ictimai faydalı məqsədlər üçün istifadəsi mexanizmini təsdiqləyib. Yeni qaydalar müsadirə edilmiş əmlakın idarə olunması üzrə xüsusi komissiyanın fəaliyyətini və əmlakın sosial və ictimai maraq kəsb edən layihələrə verilməsi prosedurunu müəyyən edir. Dövlət orqanları, ictimai qurumlar, qeyri-kommersiya təşkilatları, fondlar, dini qurumlar və digər uyğun subyektlər həmin əmlakdan istifadə üçün müraciət edə biləcəklər. Qərar verilərkən layihənin zəruriliyi, əmlakın saxlanılması imkanları və gözlənilən sosial təsir nəzərə alınacaq.

19. Özbəkistan “Justice–2030” məhkəmə islahatları strategiyasını təsdiqlədi

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Özbəkistanda məhkəmə sisteminin inkişafına dair “Ədalətli mühakimə – 2030” Strategiyası təsdiq edilib. Prezidentin 14 avqust 2026-cı il tarixli fərmanı ilə təsdiqlənən Strategiya məhkəmələrin müstəqilliyinin və şəffaflığının gücləndirilməsini, məhkəməyə müraciət imkanlarının genişləndirilməsini, vahid məhkəmə təcrübəsinin formalaşdırılmasını və məhkəmə proseslərinin rəqəmsallaşdırılmasını nəzərdə tutur. İslahatlar çərçivəsində 2027-ci ildən bir neçə inzibati ərazi üzrə məhkəmə qərarlarına yenidən baxacaq regionlararası məhkəmələrin yaradılması, Ali Məhkəmənin vahid məhkəmə təcrübəsinə formalaşdırıcı qərarlarının “Presedentlər” reyestrində açıq dərc edilməsi və məhkəmələrdə “vahid pəncərə” xidmətlərinin mərhələli tətbiqi planlaşdırılır. Cinayət prosesində məhkəmə nəzarətinin gücləndirilməsi məqsədilə istintaq hakimlərinə şəxsin tutulmasının qanuniliyini və ittiham üçün kifayət qədər əsasların olub-olmadığını “əsaslı şübhə” (prima facie) standartı əsasında yoxlamaq üçün əlavə səlahiyyətlərin verilməsi də nəzərdə tutulur. 2030-cu ilədək həyata keçiriləcək tədbirlərin əsas məqsədi insan hüquqlarının məhkəmə müdafiəsini gücləndirmək, məhkəməyə çıxışı asanlaşdırmaq və daha müstəqil, şəffaf və səmərəli məhkəmə sistemi formalaşdırmaqdır.

20. Türkmənistan “Elektron ticarət haqqında” ayrıca qanun hazırlayır

[Xəbərin əslinə keçid](#)

Türkmənistan parlamenti ölkədə elektron ticarəti ayrıca hüquqi çərçivəyə salmaq məqsədilə “Elektron ticarət haqqında” qanun layihəsi üzərində işləyir. Bu barədə 28 avqustda keçirilmiş Nazirlər Kabinetinin iclasında Məclis sədrinin hesabatında məlumat verilib. Paralel olaraq Cinayət, Gömrük, Əmək, Sanitariya və Ailə məəcəllələrinə, eləcə də digər hüquqi aktlara dəyişiklik və əlavələr hazırlanır. Hökumət bu işi milli qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi və ölkənin qoşulduğu beynəlxalq sənədlərin hüquqi təminatının gücləndirilməsi prosesinin bir hissəsi kimi təqdim edir.

**Qeyd edirik ki, bülletendə yer alan bütün məlumatlar açıq internet resurslarından götürülmüşdür. Məlumatların düzgünlüyünə və aktuallığına görə məsuliyyət həmin mənbələrin üzərinə düşür.*

Əlavə məlumat və suallar üçün:

Nilgün Əliyeva – 1830

Bahar Oruculu – 1818

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Aparatının Məhkəmə təcrübəsinin təhlili şöbəsi

Faydalı keçidlər

1. UN News – <https://news.un.org>
2. Council of Europe Newsroom – <https://www.int/en/web/portal/news>
3. EU Law & Justice News – <https://europa.eu/newsroom>
4. OECD – <https://oecd.org/newsroom>
5. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi (ECHR HUDOC) – <https://hudoc.echr.coe.int>
6. Avropa Ədalət Məhkəməsi (ECJ/ CJEU) – <https://curia.europa.eu>
7. Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi (ICJ) – <https://icj-cij.org>
8. Transparency International – <https://transparency.org>
9. World Justice Project – <https://worldjusticeproject.org>
10. UNODC – <https://unodc.org>
11. Harvard Law Today – <https://today.law.harvard.edu>
12. Stanford Law and Technology Review – <https://law.stanford.edu/stanford-technology-law-review-stlr/>
13. The Guardian – Law section – <https://theguardian.com/law>
14. Law.com International – <https://www.law.com/international>
15. Reuters Legal – <https://www.reuters.com/legal>
16. Bloomberg Law – <https://news.bloomberglaw.com>
17. Financial Times – Law Section – <https://www.ft.com/law>
18. JURIST – <https://www.jurist.org>
19. Law360 – <https://www.law360.com>
20. Global Arbitration Review (GAR) – <https://globalarbitrationreview.com>
21. The Lawyer – <https://www.thelawyer.com>
22. European Law Blog – <https://europeanlawblog.eu>
23. Euractiv – Justice & Home Affairs – <https://www.euractiv.com/section/justice-home-affairs>
24. ABA Journal (American Bar Association) – <https://www.abajournal.com>
25. International Association of Judges – <https://www.iaj-uim.org/iuw/>

